Rondetafelgesprek toekomst medialandschap 21 november 2018 — inbreng Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO)

Lokale omroepen vervullen een onmisbare rol in het bestel!

- De lokale publieke omroep is de derde pijler in het publieke omroepbestel. Daar waar de lokale overheden steeds meer verantwoordelijkheden krijgen wordt alom geconstateerd dat de lokale journalistiek steeds verder onder druk komt te staan. De lokale publieke omroep kan die leemte invullen. Betrokken journalistiek voedt de burger met informatie uit zijn eigen omgeving. En een betrokken burger zal niet alleen meer interesse krijgen in de lokale politiek, maar ook in bredere en diepgravender informatie. De lokale publieke omroep kan daarmee zorgen voor een goede journalistieke voedingsbodem waar commerciële initiatieven goed op kunnen groeien. Daar waar zo'n 20% van het nieuws gemaakt door regionale omroepen interessant is voor de landelijke nieuwsvoorziening, is tussen de 20% en 30% van het lokale nieuws interessant voor de regionale nieuwsvoorziening. De lokale omroep moet dus een eigen plaats behouden in dat speelveld. Maar niet een geïsoleerde. De lokale omroep maakt onderdeel uit van het totale bestel en dus zal samenwerking essentieel blijven. Niet alleen met publieke partners, maar ook met commerciële nieuwsorganisaties.

- De invloed van gemeenten is de afgelopen jaren groter geworden doordat het Rijk veel taken van het nationale niveau overhevelt naar het lokale niveau. Landelijke thema's zijn kortom niet automatisch meer lokale thema's. Het dagelijkse leven van inwoners en bedrijven wordt voor een steeds belangrijker deel bepaald door het functioneren (of disfunctioneren) van gemeenten.

- Een tegenkracht moet worden gezocht in het vergroten van de kennis van de lokale democratie bij inwoners. In een tijd van grote zorgen over het functioneren van de lokale democratie, en met name de communicatie tussen bestuur en burger, is het versterken en vitaliseren van de lokale democratie een prioriteit voor politiek en beleidsmakers. Daarvoor zijn van lokale politiek en commercie onafhankelijke platforms nodig. De lokale publieke omroep is bij uitstek de partij binnen het medialandschap om dit te organiseren:

    - Lokale omroepen slagen er als geen ander in om bestaande en nieuwe groepen mediagebruikers te bereiken en om grassroots- en burgerjournalistieke initiatieven aan zich te binden. Ze zijn daarnaast goed geworteld in hun gemeente, onder andere door de vele vrijwilligers die er werken en de directe contacten met organisaties, bedrijven en burgers in hun verzorgingsgebied;
    - Door de bekostiging uit publieke middelen zijn lokale omroepen (idealiter) niet uitsluitend of overwegend afhankelijk van commerciële inkomsten;
    - Samen met betrokken inwoners volgt de lokale omroep de politieke en maatschappelijke agenda's en controleert zo politiek, gemeentebestuur, organisaties, instellingen en bedrijven. Hij attendeert burgers, politiek, bestuur en instellingen op zaken die voor hen van belang zijn en heeft daarmee een agenderende functie;
    - Daarnaast verbindt en informeert de lokale omroep. Hij geeft de burgers een stem waardoor ze zich gehoord weten, betrekt, enthousiasmeert en stimuleert hen een bijdrage aan de

gemeenschap te leveren. Bij calamiteiten en belangrijke gebeurtenissen is het de plek waar als eerste de noodzakelijke informatie is te vinden, via internet, de kabel en de ether.

- De lokale omroep is echter niet gratis. Het brengen van relevant actueel nieuws, zeker met bewegende beelden, vraagt bijzonder veel inspanning. De publieke financiële bijdrage is op dit moment bij lange na niet genoeg voor de dekking van alleen de vaste kosten als auteursrechten en minimaal benodigde apparatuur. Om alle inwoners per kabel, glasvezel of (digitale) ether te kunnen bereiken moet fors door de omroep worden betaald. Verdienmodellen waarbij advertenties een belangrijke inkomstenbron zijn voor omroepen staan op nationaal niveau al heel erg onder druk, laat staan op lokaal niveau. Landelijke trends spelen hierbij een rol maar lokale ontwikkelingen spelen hierbij vaak een nog grotere rol.

De vorming van streekomroepen is cruciaal voor de toekomst van het hele bestel!

- De vorming van streekomroepen brengt daar verandering in. Streekomroepen zijn nadrukkelijk bottom-up ontworpen om draagvlak en betrokkenheid onder bewoners, bestuurders en uiteraard de omroepen zelf te creëren. Niet langer vormen de lijnen op de bestuurlijke kaart de grens van een lokale omroep, maar de 'natuurlijke habitat' van de burger: de sociaal-culturele en economische omgeving waarin iemand woont, leeft, werkt, winkelt, studeert en recreëert. De schaalgrootte van een streekomroep sluit daar naadloos op aan, zonder af te dingen op lokale betrokkenheid, kwaliteit en bereik.

- Willen we dat de streekomroepvorming een kans krijgt, dan kunnen de uitkomsten van een verkenning van het toekomstig medialandschap niet worden afgewacht. De lokale omroep is te lang niet gezien door de politiek. De beschikbare middelen corresponderen op geen enkele wijze nog met de werkelijke kosten om de wettelijke mediaopdracht op lokaal niveau goed uit te voeren. De lokale omroepen bevinden zich met de streekvorming in een ontwikkelingsfase die vraagt om een doorontwikkeling, maar zijn daar gezien het ontbreken van voldoende middelen niet toe in staat. Als er niet op korte termijn, in ieder geval voor de koplopers binnen de streekvorming, een structureel vooruitzicht komt, zal het initiatief voortijdig tot een einde komen. Dat staat haaks op het kabinetsbeleid dat de professionele ontwikkeling van de lokale publieke omroep juist toejuicht.

- Uitgangspunt van het plan voor de streekomroepen is inhoudelijk, niet financieel. Het gaat erom dat lokale omroepen een billijke vergoeding krijgen om daarmee een goede en relevante lokale publieke nieuwsvoorziening te verzorgen in alle delen van Nederland, ongeacht of je in een dichtbevolkte randstedelijke kern woont of in een plattelandsregio.

- De lokale democratie kan niet bestaan zonder een gezonde lokale publieke mediavoorziening. Dat vergt echter een verantwoordelijkheid van lokale omroepen, van gemeenten en van het rijk. Hoe ziet de bekostiging van de streekomroepen er wat ons betreft in de toekomst dan uit?

    - Iedere streekomroep ontvangt van het Rijk een zogenaamde vaste voet. Dit bedrag is voor iedere streekomroep gelijk. Hiermee kan in elke streek een omroep bestaan die een voldoende kwalitatief media-aanbod verzorgt, onafhankelijk van gemeenten.
    - Daarnaast blijft de (theoretische) aanvulling vanuit het Gemeentefonds bestaan. Die is per streek verschillend, op basis van de bestaande maatstaf. Daarmee kan een streekomroep, in

overleg met de gemeente, invulling geven aan de voor de streek kenmerkende omstandigheden (couleur locale).
    - Elke streekomroep dient daarnaast een vast percentage aan eigen inkomsten te realiseren. Uit onderzoek blijkt dat 40% voor vrijwel alle streekomroepen een realistische target is.

- Dit systeem van duale bekostiging nivelleert de grootste afwijkingen tussen streekomroepen in stad en platteland; zorgt voor behoud van de duale verantwoordelijkheid van gemeenten en rijk, met een heldere stelselverantwoordelijkheid voor het rijk (instandhouding basis); bevordert samenwerking tussen rijk en gemeenten bij de uitvoering de wettelijke taak; en biedt kansen voor een meer vernieuwende invulling van de gemeentelijke bijdrage (couleur locale).

kaart vordering streekvorming en LTMA

NLPO, maart 2018

